

UZASADNIENIE

Obecna nowelizacja ustawy – Prawo energetyczne, zwana dalej „ustawą”, ma głównie na celu dostosowanie jej przepisów do dyrektywy 2004/8/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie wspierania kogeneracji w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe na rynku wewnętrznym energii oraz zmieniającej dyrektywę 92/42/EWG (Dz.Urz. WE L 52 z 21.02.2004), zwanej dalej „dyrektywą”.

W projekcie uwzględniono również przepisy wprowadzające zmiany niektórych obowiązujących przepisów ustawy wynikające z doświadczeń w ich stosowaniu i funkcjonowaniu rynku energii elektrycznej oraz służące rozwojowi wysokosprawnej kogeneracji.

Zgodnie z postanowieniami dyrektywy (art. 15 dyrektywy), jej implementacja w krajowym ustawodawstwie powinna zostać wprowadzona za pomocą przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych najpóźniej w terminie do dnia 21 lutego 2006 r. Występujące opóźnienie w uzgodnieniu ustawy wynika z przedłużenia się prac w Komisji Europejskiej nad wytycznymi do wdrażania dyrektywy, określającymi referencyjne wartości sprawności dla wytwarzania rozdzielonego i sposoby obliczania ilości energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji, oraz dłużej trwających konsultacji projektowanych mechanizmów wsparcia dla wysokosprawnej kogeneracji.

Ustawa zmienia zasadniczo zakres dotychczasowego wsparcia kogeneracji, zastępując obowiązek zakupu energii elektrycznej wytwarzanej w kogeneracji z wytwarzaniem ciepła obowiązkiem uzyskania i umorzenia świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji, zgodnie z wymaganiami dyrektywy, lub uiszczenia opłaty zastępczej. Świadectwa pochodzenia z kogeneracji będą mogły być nabywane na rynku giełdowym po cenie rynku konkurencyjnego lub w transakcjach pozagiełdowych. Wysokość ceny nabycia praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia w praktyce będzie kształtowała się poniżej wysokości

jednostkowej opłaty zastępczej. Jednostkowa opłata zastępcza będzie odpowiadała różnicy między średnią ceną energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym i średnimi kosztami wytwarzania energii elektrycznej w jednostkach kogeneracji dla danej grupy jednostek.

Potwierdzeniem realizacji obowiązku będzie umorzenie przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (Prezesa URE) odpowiedniej liczby świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji. Obowiązek ten proponuje się wprowadzić na okres przejściowy, tj. na lata 2007-2011.

Przyjęty przez Radę Ministrów w marcu 2006 r. dokument pt. „Program dla elektroenergetyki” przewiduje szereg działań mających na celu stworzenie warunków rozwoju konkurencji na rynku energii elektrycznej. Zakłada on również konsolidację pionową wytwórców, dystrybucji i obrotu energią elektryczną. Niezbędne jest zatem stworzenie warunków funkcjonowania i rozwoju niezależnych lokalnych podmiotów nieobjętych konsolidacją i zapewnienie ciągłości dostaw ciepła użytkowego do odbiorców wytwarzanego w kogeneracji, w szczególności z rozproszonych i mniejszych źródeł energii, w tym zużywających droższe paliwa gazowe.

Przyjęty w ustawie mechanizm wsparcia wysokosprawnej kogeneracji wynika z ww. dokumentu rządowego, ujętego w części zawierającej program działań dla ograniczenia szkodliwego wpływu energetyki na środowisko, m.in. przez wdrożenie w 2007 r. rynku praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia z kogeneracji.

Występują pewne obawy Prezesa URE i niezależnych wytwórców w kogeneracji o znalezienie nabywcy energii z kogeneracji na rynku energii po konsolidacji pionowej dużych wytwórców energii i spółek dystrybucyjnych, wraz z ich rynkiem energii, oraz po zniesieniu obowiązku zakupu, które wynikają z występowania nadwyżek zdolności wytwórczych energii elektrycznej w krajowym systemie elektroenergetycznym. W trakcie prac nad ustawą wytwórcy energii w kogeneracji, przedsiębiorstwa ciepłownicze i Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wnioskowali o utrzymanie obecnego obowiązku zakupu

oferowanej energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji po średnich cenach rynkowych.

W 2004 r. produkcja energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji stanowiła 15,7% krajowej produkcji energii elektrycznej brutto, co stanowiło 22,6% energii dostarczanej odbiorcom końcowym. Natomiast ilość energii elektrycznej wytworzonej w pełnym skojarzeniu, która obecnie objęta jest obowiązkiem zakupu, w 2004 r. stanowiła 10,8% krajowej produkcji energii elektrycznej brutto i 15,65% energii dostarczanej odbiorcom końcowym. W przypadku wprowadzenia obowiązku zakupu energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji udział energii elektrycznej z kogeneracji w sprzedaży energii odbiorcom końcowym objętej obowiązkiem zakupu ulegałby zwiększeniu z 15,65% do 22,6%, tj. o ok. 7% (wg analizy wykonanej w 2005 r. przez Agencję Rynku Energii S.A.). Powodowałoby to zwiększenie udziału energii elektrycznej wyłączonej spod działania mechanizmów rynku konkurencyjnego.

W związku z możliwym potencjalnym wzrostem w ilości energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji udział energii objętej obowiązkiem zakupu uległby w następnych latach dalszemu zwiększeniu. Nie sprzyjałoby to zwiększaniu efektywności wytwarzania energii elektrycznej, ale powodowałoby większe naciski na podwyższanie cen energii elektrycznej dla odbiorców. Wprowadzenie obrotu prawami majątkowymi wynikającymi ze świadectw pochodzenia z kogeneracji oraz odejście od obowiązku zakupu energii elektrycznej z kogeneracji jest zgodne z rynkowymi zasadami funkcjonowania elektroenergetyki, które powinny zostać uwzględnione przez Państwa Członkowskie zgodnie z wdrażaną dyrektywą, jak również z polityką energetyczną Rządu.

Określenie i wprowadzenie skuteczniejszych mechanizmów wsparcia dla wysokosprawnej kogeneracji, przynoszących realny wzrost wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji, wymaga opracowania szczegółowej analizy potencjału, określenia barier ograniczających rozwój kogeneracji, określenia mechanizmów wsparcia rozwoju w kierunkach najbardziej efektywnych oraz uzyskania wymaganych uzgodnień, a także ich

notyfikacji w Komisji Europejskiej w zakresie pomocy publicznej. W 2004 r. na zlecenie Ministerstwa Gospodarki Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A. wykonała opracowanie pt. „Analiza skutków technicznych i ekonomicznych wprowadzania w Polsce Dyrektywy CHP 2004/8/WE”. W analizie wskazano na uzasadnioną technicznie i ekonomicznie możliwość zwiększenia mocy zainstalowanej elektrycznej w kogeneracji w krajowym systemie elektroenergetycznym o ok. 3000-4000 MW. W opracowaniu tym wskazano, że system wspierania rozwoju kogeneracji powinien być spójny z systemem wspierania rozwoju odnawialnych źródeł energii. W opracowaniu wskazuje się też na potrzebę utworzenia centralnego funduszu wspierania rozwoju odnawialnych źródeł energii i kogeneracji opartego o opłaty ekologiczne płacone przez odbiorców energii, które pozwolą na dopłaty dla wytwórców w kogeneracji, proporcjonalne do uzyskanej oszczędności energii pierwotnej. Ponadto za niezbędne uznano zapewnienie obowiązku pierwszeństwa zakupu energii na rynku bilansującym przez operatorów systemów elektroenergetycznych z wysokosprawnej kogeneracji, według zasad zatwierdzonych przez Prezesa URE, która nie znalazła nabywców na tym rynku. W ustawie utrzymuje się obowiązek odbioru energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji przez operatorów systemu na rynku bilansującym.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 i 2 dyrektywy, w Ministerstwie Gospodarki prowadzone są prace nad szczegółową analizą krajowego potencjału dla stosowania wysokosprawnej kogeneracji, opartej o ekonomiczne zapotrzebowanie na ciepło użytkowe, w tym określenie barier i strategii działań dla rozwoju wysokosprawnej kogeneracji. Bazą do tych analiz, przewidzianych do wykonania w 2006 r., są wytyczne Komisji Europejskiej zawierające zharmonizowane wartości sprawności w układach rozdzielonych, które są przewidywane do przyjęcia w Komisji. Zgodnie z preambułą dyrektywy sposób określania ilości energii elektrycznej, ciepła użytkowego i paliw zużywanych w kogeneracji służących do określania ilości energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji określają dyrektywa i wytyczne Komisji. Wymagania te uwzględniono w ustawie oraz w załączonym projekcie rozporządzenia, stanowiącym realizację delegacji zawartej w art. 9a ust. 10 ustawy.

Punkty 17 i 25 preambuły wskazują na potrzebę zapewnienia, że korzyści z ciepła użytkowego wytworzonego w kogeneracji nie zostaną utracone przez straty w sieciach dystrybucyjnych, a systemy wsparcia zostaną oparte o ekonomicznie uzasadnione zapotrzebowanie na ciepło użytkowe. W celu zapewnienia pewności systemu wydawania świadectw pochodzenia z kogeneracji działalność gospodarcza wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji objęta będzie koncesjonowaniem, co umożliwi kontrolę tej działalności przez Prezesa URE.

Z uwagi na nieuwzględnienie internalizacji kosztów zewnętrznych środowiska w cenach energii oraz brak rozwiązania problemu kontraktów długoterminowych w elektroenergetyce i wynikających stąd ograniczeń dla właściwego funkcjonowania rynku hurtowego energii elektrycznej, potrzebne jest obecnie wsparcie dla wykorzystywania istniejących jednostek kogeneracji. W szczególności zapewnienie możliwości wytwarzania energii w jednostkach kogeneracji dotyczy jednostek kogeneracji o małej skali i zużywających paliwa gazowe.

Wsparcie kierowane dla całej energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji, z wyjątkiem jednostek kogeneracji objętych kontraktami długoterminowymi, polegające na sprzedaży praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia z kogeneracji, przewidziane jest w okresie przejściowym, w którym powinno nastąpić wdrożenie rozwiązań rynkowych w obrocie hurtowym oraz wypracowanie i wprowadzenie mechanizmów wsparcia dla nowych i zmodernizowanych, bardziej efektywnych, jednostek kogeneracji.

Ustawa realizuje cel dyrektywy (art. 1), którym jest zwiększenie efektywności energetycznej i poprawa bezpieczeństwa dostaw przez stworzenie zasad i ram dla identyfikowania i oznakowania energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji oraz jej wspierania. Ustawa służyć powinna wykorzystaniu istniejących jednostek kogeneracji i możliwemu rozwojowi produkcji ciepła i energii elektrycznej w układzie kogeneracji o wysokiej sprawności opartej na zapotrzebowaniu na ciepło użytkowe i oszczędnościach energii pierwotnej na wewnętrznym rynku energii, z uwzględnieniem specyficznych uwarunkowań krajowych, szczególnie w odniesieniu do warunków klimatycznych i ekonomicznych.

Priorytetem Unii Europejskiej w zakresie funkcjonowania wewnętrznego rynku energii elektrycznej jest promowanie wysokosprawnej kogeneracji w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe. Przyczynia się to bowiem do oszczędzania energii pierwotnej, unikania strat sieciowych oraz ograniczania emisji szkodliwych substancji. Ponadto efektywne użytkowanie energii wytwarzanej w kogeneracji zapewnia bezpieczeństwo dostaw energii oraz konkurencyjność na rynku energii elektrycznej. W związku z powyższym mechanizmem wsparcia przewidzianym ustawą objęta będzie jedynie energia elektryczna wytwarzana w wysokosprawnej kogeneracji spełniająca kryteria dyrektywy.

Ustawa ujednocila definicję kogeneracji, określając, że jest to równoczesne wytwarzanie ciepła i energii elektrycznej lub mechanicznej w trakcie tego samego procesu technologicznego (art. 3 lit. a dyrektywy). W przypadku instalacji wytwórczych wyposażonych w urządzenia do oddzielnego wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła, wytwarzanie w takich jednostkach nie jest uznawane za kogenerację. Należy mieć przy tym na uwadze, że wytwarzane w kogeneracji ciepło jest ciepłem użytkowym, służącym zaspokajaniu niezbędnego popytu na ciepło i chłód (art. 3 lit. b dyrektywy).

Ustawa wprowadza definicję jednostki kogeneracji (art. 3 lit. l dyrektywy), która dotychczas definiowana była w rozporządzeniu wykonawczym dotyczącym obowiązku zakupu energii z kogeneracji. Ustawa wprowadza również definicję energii elektrycznej z kogeneracji (art. 3 lit. d dyrektywy) oraz energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji. Nie zawsze cała energia elektryczna wytworzona w kogeneracji będzie równa energii wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji, która będzie objęta wsparciem. Celem ustawy w tym zakresie jest ustalenie jednolitej metody obliczania ilości energii elektrycznej uzyskanej z wytwarzania w kogeneracji. Przyjęty sposób obliczania ilości energii elektrycznej odpowiada metodzie obliczania zgodnie z wymogami dyrektywy.

Ustawa pozwala, przez nowelizację rozporządzenia wykonawczego, na zmiany dostosowawcze uwzględniające postęp techniczny. Zgodnie z postanowieniami ustawy energia elektryczna wytwarzana w kogeneracji jest równa całkowitej

rocznej produkcji energii elektrycznej wytworzonej przez daną jednostkę wytwórczą mierzonej na zaciskach generatora ze sprawnością przemiany energii chemicznej paliwa w energię elektryczną i ciepło łącznie co najmniej 75% lub 80% (w zależności od typu jednostek wytwórczych), a w źródle energii o średniorocznej sprawności przemiany niższej – równa iloczynowi współczynnika energii elektrycznej do ciepła i rocznej ilości wytworzonego ciepła użytkowego.

Ustawa, w ślad za dyrektywą, zapewnia pierwszeństwo energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji. Kryterium uznania wytwarzania energii elektrycznej w kogeneracji jako wytwarzania w wysokosprawnej kogeneracji jest uzyskanie oszczędności energii pierwotnej powyżej 10% w porównaniu z wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła w układach rozdzielonych o zharmonizowanych referencyjnych wartościach sprawności dla wytwarzania rozdzielonego lub – dla źródeł o mocy osiągalnej elektrycznej poniżej 1 MW – uzyskanie oszczędności energii pierwotnej. Przedsiębiorstwo występujące z wnioskiem o wydanie świadectwa pochodzenia z kogeneracji powinno uzyskać w jednostce kogeneracji co najmniej 10% oszczędności energii pierwotnej w porównaniu do odpowiednich jednostek wytwarzających tylko ciepło użytkowe i tylko energię elektryczną.

Zgodnie z postanowieniami dyrektywy obliczanie oszczędności energii pierwotnej zawartej w paliwie uzależnione jest od referencyjnych wartości sprawności dla wytwarzania rozdzielonego, rozumianej jako sprawność rozdzielonego wytwarzania ciepła albo energii elektrycznej, stosowaną do wyliczenia oszczędności energii pierwotnej w wyniku zastosowania kogeneracji zamiast rozdzielonego wytwarzania energii elektrycznej i ciepła. Referencyjne wartości powinny zostać ustalone oddzielnie dla wytwarzanego ciepła i energii elektrycznej. W tym celu Komisja Europejska zobowiązana została dyrektywą (art. 4 ust. 1 dyrektywy) do określenia tych wartości referencyjnych do dnia 21 lutego 2006 r.

Ustawa przewiduje, że minister właściwy do spraw gospodarki wprowadzi te wartości referencyjne sprawności dla rozdzielonej produkcji energii elektrycznej

i ciepła, w drodze rozporządzenia (wydanego na podstawie art. 9a ust. 10 ustawy).

Ustawa wprowadza nową instytucję – świadectwo pochodzenia z kogeneracji energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji, spełniając w ten sposób wymóg nałożony przez dyrektywę (art. 5 dyrektywy). Dyrektywa nie określiła sposobu wykorzystywania świadectwa pochodzenia.

Ustawa nakłada na ministra właściwego do spraw gospodarki obowiązki w zakresie:

- opublikowania raportu oceniającego postęp osiągnięty w zwiększaniu udziału energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji (wg art. 6 ust. 3 i art. 10 ust. 2 dyrektywy, pierwszy raport należy przedstawić do dnia 21 lutego 2007 r., a następne co cztery lata),
- przedkładania Komisji Europejskiej corocznie danych statystycznych dotyczących krajowej produkcji energii elektrycznej i ciepła wytwarzanych w kogeneracji, istniejących zdolności wytwarzania w kogeneracji, paliw wykorzystywanych przy wytwarzaniu w kogeneracji, oszczędności energii pierwotnej zawartej w paliwie (wg art. 10 ust. 3 dyrektywy corocznie do dnia 31 grudnia każdego roku).

Zgodnie z ustawą o statystyce publicznej, właściwy organ administracji rządowej w sprawach statystyki będzie przekazywał dane statystyczne określone dyrektywą do Komisji Europejskiej. Program badań statystycznych na 2006 r. przyjęty przez Radę Ministrów uwzględnia przedmiotowy zakres badania statystycznego. Pierwszy raport w tym zakresie został opracowany w listopadzie 2005 r. Koszty dodatkowych obowiązków statystycznych finansowanych z budżetu na 2006 r. określono w budżecie jednostki prowadzącej te badania.

Ponadto dyrektywa nakłada obowiązek opublikowania raportu oceniającego środki podjęte w celu zapewnienia niezawodności działania systemu świadectw pochodzenia z kogeneracji oraz zawierającego analizę krajowego potencjału dla stosowania wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji (art. 10 ust. 1, art. 5 ust. 3, art. 6 ust. 1, art. 9 ust. 1 i 2 dyrektywy),

w terminie do dnia 21 lutego 2006 r. Zadanie zostanie zrealizowane przez Ministra Gospodarki w 2006 r. z uwzględnieniem wytycznych Komisji Europejskiej na podstawie przyjętych przez Komisję zharmonizowanych referencyjnych wartości sprawności dla wytwarzania rozdzielonego.

W ten sposób ustawa realizuje obowiązki sprawozdawcze nałożone dyrektywą na Państwa Członkowskie.

Oprócz wspomnianych powyżej obowiązków nałożonych na Państwa Członkowskie dyrektywa wymaga, aby Państwa Członkowskie zagwarantowały następujące środki wspomagające rozwój wytwarzania w kogeneracji:

- zapewnienie pierwszeństwa przesyłania i dystrybucji energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji. Państwa Członkowskie mogą też zapewnić pierwszeństwo dostępu do systemu elektroenergetycznego tej energii z uwzględnieniem warunków funkcjonowania systemu, określenia zasad pokrywania kosztów przyłączy do sieci i rozbudowy sieci na potrzeby jednostek kogeneracji (art. 8 ust. 1 dyrektywy),
- zagwarantowanie, do czasu aż wytwórcy energii elektrycznej w kogeneracji uzyskają prawo wyboru sprzedawcy, aby taryfy na zakup rezerwowej i dodatkowej energii elektrycznej niezbędnej dla celów wytwarzania w kogeneracji przez wytwórców będących odbiorcami uprawnionymi były ustalane na podstawie opublikowanych taryf i warunków ich stosowania (art. 8 ust. 2 dyrektywy),
- możliwość wprowadzenia regulacji ułatwiających małym wytwórcom energii w kogeneracji w małej skali (o mocy zainstalowanej poniżej 1 MW_e) dostępu do sieci elektroenergetycznych (art. 8 ust. 3 dyrektywy).

Mając na względzie, że powyższe środki już funkcjonują w ustawie – Prawo energetyczne, a wszyscy wytwórcy energii z kogeneracji mają już prawo wyboru sprzedawcy energii elektrycznej, ustawa przewiduje jedynie doprecyzowanie obowiązujących przepisów w tym zakresie zgodnie z przepisami dyrektywy, że dotyczą one tylko energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji.

Uzasadnienie szczegółowe

Art. 3 pkt 33-38 ustawy wprowadza pojęcia używane w dyrektywie, które w chwili obecnej nie są definiowane. Zgodnie z wymogiem dyrektywy wprowadzona została definicja „kogeneracji”. Dotychczas brak było w ustawie – Prawo energetyczne określenia znaczenia tego pojęcia, chociaż istniał obowiązek zakupu energii elektrycznej pochodzącej właśnie ze skojarzenia. W ustawie wprowadza się pojęcie „jednostki kogeneracji”. Ustawa wprowadza definicje „energii elektrycznej z kogeneracji” oraz sposób jej obliczania. Zdefiniowano także pojęcie „wysokosprawnej kogeneracji”, przez którą rozumieć należy wytwarzanie energii elektrycznej w kogeneracji, które zapewnia:

- oszczędność energii pierwotnej w wysokości nie mniejszej niż 10% w porównaniu z wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła w układach rozdzielonych o referencyjnych wartościach sprawności dla wytwarzania rozdzielonego lub
- oszczędność energii pierwotnej w jednostkach kogeneracji o mocy osiągalnej elektrycznej poniżej 1 MW.

Zaznaczyć należy, że zgodnie z ustawą jedynie energia elektryczna spełniająca wymóg zapewnienia takiej właśnie oszczędności może uzyskać świadectwo pochodzenia z kogeneracji i być obejmowana mechanizmami wsparcia, w tym podlegać będzie obowiązkowi uzyskiwania i umarzania świadectw pochodzenia z kogeneracji wydanych dla tej energii.

W związku z tym, że za energię elektryczną wytwarzaną w kogeneracji ustawa uznaje, w ślad za dyrektywą, jedynie energię wytwarzaną w jednoczesnym procesie wytwarzania ciepła użytkowego w celu zaspokojenia ekonomicznie uzasadnionego popytu na ciepło lub chłodzenie, proponuje się wprowadzenie definicji „ciepła użytkowego w kogeneracji”, którego produkcja służyć ma zaspokajaniu niezbędnego popytu na ciepło i chłód.

Ustawa wprowadza również definicję „referencyjnej wartości sprawności dla wytwarzania rozdzielonego”, która jest podstawą do obliczania oszczędności energii pierwotnej.

Definicje zawarte w ustawie odzwierciedlają znaczenie nadane im w dyrektywie.

Art. 7 ust. 8 pkt 3. Doprecyzowanie zasad ustalania opłat za przyłączenie do sieci polega na dookreśleniu wielkości źródeł wytwarzających energię

elektryczną w kogeneracji, co wynika z art. 8 ust. 1 i 3 dyrektywy, która przewiduje możliwość wprowadzania ułatwień w dostępie do systemu elektroenergetycznego dla energii elektrycznej wyprodukowanej w wysokosprawnej kogeneracji w jednostkach wytwórczych o mocy elektrycznej poniżej 1 MW. Ułatwienie polega na ustaleniu dla tych źródeł opłaty za przyłączenie do sieci w wysokości połowy nakładów ponoszonych przez przedsiębiorstwo sieciowe na przyłączenie tych źródeł do sieci.

Art. 9a ust. 5, 8-8d. Ustawa zastępuje treść dotychczasowego obowiązku zakupu energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła obowiązkiem uzyskania i umorzenia świadectw pochodzenia z kogeneracji lub uiszczenia opłaty zastępczej. Energia elektryczna wytwarzana w kogeneracji objęta obowiązkowym zakupem stanowi ok. 15% energii elektrycznej w skali kraju sprzedawanej odbiorcom końcowym. Uwzględniając (na podstawie wykonanych analiz dla 2004 r. przez Agencję Rynku Energii S.A.) możliwy wzrost tego udziału o ok. 7% do wysokości 22-23% krajowego zużycia energii elektrycznej, utrzymanie w dłuższym okresie dotychczasowego obowiązku zakupu oferowanej energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji stanowiłoby istotne ograniczenie dla rozwoju rynku energii elektrycznej. W dokumencie rządowym pt. „Program dla elektroenergetyki” dla 2010 r. przyjęto udział energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji w wytwarzaniu krajowym na poziomie 22-23% krajowej produkcji (ok. 38 TWh).

Dlatego też proponuje się zastąpienie obowiązku zakupu (w okresie przejściowym, do czasu wypracowania i notyfikacji innych sposobów wsparcia dla kogeneracji), bardziej rynkowym obowiązkiem uzyskania i umorzenia świadectw pochodzenia z kogeneracji lub uiszczenia opłaty zastępczej. Przyjęty poziom jednostkowej opłaty zastępczej wynoszący od 15% do 30% lub do 90%

(dla małych źródeł do 1 MW i zużywających paliwa gazowe) średniej ceny sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym pozwoli uzyskać teoretycznie określone przychody ze sprzedaży praw majątkowych w wysokości

od 17,6 do 35 zł/MWh lub do 116 zł/MWh. Przychody obliczono przy przyjęciu

ceny energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym ogłoszonej w komunikacie Prezesa URE za 2005 r.

Zakładając, że ceny sprzedaży energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji będą niższe o ok. 5% od cen sprzedaży energii na rynku konkurencyjnym oraz że sprzedaż praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia z kogeneracji będzie odbywała się po cenach niższych o ok. 15% od jednostkowych opłat zastępczych, możliwe ceny sprzedaży energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji mogą osiągnąć poziom od 125 zł/MWh do 142 zł/MWh lub 215 zł/MWh (dla źródeł o mocy zainstalowanej do 1 MW lub zużywających paliwa gazowe).

Dodatkowym elementem, który będzie miał wpływ na obniżkę kosztów wytwórców w kogeneracji, będzie wprowadzenie projektowanych zmian w zasadach naliczania podatku akcyzowego, gdy wytwórcy nie będą płatnikami tego podatku, oraz uzyskanie przychodów z tytułu wprowadzenia handlu pozwoleniami na emisję zanieczyszczeń, a także likwidacja kontraktów długoterminowych i wprowadzenie stawek opłat przesyłowych uwzględniających lokalizację wytwórcy. Uwzględniając powyższe przewidywane zmiany warunków funkcjonowania wytwórców, Prezes URE będzie mógł, co roku, ustalać wysokość jednostkowych opłat zastępczych w ramach ustalonego przedziału.

Uzyskana średnia cena sprzedaży energii elektrycznej wytworzonej w skojarzeniu w 2005 r. (wg komunikatu Prezesa URE) wyniosła 136,19 zł/MWh. Tak więc dla warunków 2005 r. łączne możliwe średnie przychody wytwórców energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji, dla przyjętych rozwiązań pozwalają na pokrycie uzasadnionych kosztów wytwarzania oraz nie powinny powodować większego wzrostu cen dla odbiorców.

Proponowana forma obowiązku, przy odpowiedniej jego wysokości przekraczającej możliwą podaż tej energii, powinna pozwolić w najbliższych latach na rozwój wysokosprawnego kogeneracyjnego rynku energii elektrycznej oraz zapewnić sprzedaż po konkurencyjnych cenach rynkowych energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji, której produkcja uzależniona jest od produkcji ciepła użytkowego. W tym czasie powinny zostać

opracowane inne mechanizmy wsparcia rozwoju wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji, zgodne z zasadami rynkowymi, nakierowane, w sposób indywidualny, na wymagające wsparcia nowe lub modernizowane jednostki kogeneracji.

Zastosowanie cen rynku konkurencyjnego w sprzedaży energii elektrycznej wytworzonej w kogeneracji, dodatkowych przychodów ze sprzedaży praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia z kogeneracji, opłat zastępczych oraz minimalnych kar za niewykonanie obowiązku wzmocnić powinno pozycję rynkową wytwórców energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji oraz zapewnić im pokrycie kosztów produkcji energii elektrycznej w uzasadnionej wysokości. Wysokość ustalonego w rozporządzeniu wykonawczym poziomu obowiązku na podstawie możliwej ilości tej energii oferowanej do sprzedaży oraz opłata zastępcza i minimalna kara, a także oddzielne ustalenie obowiązku dla świadectw pochodzenia dla wytwórców zużywających gaz ziemny lub wytwarzających energię na małą skalę, powinno

zapewnić, że wprowadzany system nie będzie powodował nieuzasadnionego wzrostu cen energii elektrycznej dla odbiorców końcowych, a będzie jednocześnie służył rozwojowi wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji.

Ilość energii elektrycznej wytwarzanej w kogeneracji w jednostkach kogeneracji zużywających paliwa gazowe oraz o mocy zainstalowanej do 1 MW wynosi ok. 2,5-3% energii elektrycznej wytworzonej w kraju. Koszty wytworzenia energii elektrycznej w kogeneracji w jednostkach lokalnych zużywających paliwo gazowe wynoszą ok. 210 zł/MWh i są istotnie wyższe niż średnie koszty wytwarzania w jednostkach zużywających węgiel. Wg danych statystycznych różnica ta wynosi ok. 70 zł za 1 MWh. Różnica ta jest znacznie mniejsza w odniesieniu do kosztów energii elektrycznej z jednostek objętych kontraktami długoterminowymi. Koszty te nie uwzględniają kosztów zewnętrznych wpływu na środowisko wytwarzania energii w jednostkach zużywających węgiel. Uwzględniając koszty zewnętrzne oraz różnice w kosztach ponoszonych na przesyłanie i dystrybucję energii elektrycznej pomiędzy źródłami lokalnymi zużywającymi paliwa gazowe oraz elektrowniami i elektrociepłowniami zużywającymi węgiel, całkowite koszty zaopatrzenia w energię elektryczną są

konkurencyjne w lokalnych elektrociepłowniach opalanych gazem ziemnym. Korzystniejszym jest zatem tworzenie warunków rozwoju kogeneracji rozproszonej dla zaspokajania rosnących potrzeb kraju na energię elektryczną. Dlatego też oddzielne określenie obowiązku dla jednostek kogeneracji o małej skali i zużywających paliwa gazowe wydaje się uzasadnione.

Ponadto obecnie nowoczesne jednostki kogeneracji, wytwarzające energię elektryczną w wysokosprawnej kogeneracji, zużywające gaz ziemny, uzyskujące sprawność przemiany energii chemicznej paliwa na poziomie ok. 85%, nie są w pełni wykorzystane i notują przerwy w wytwarzaniu (np. elektrociepłownia w Siedlcach), podczas gdy wykorzystywane są jednostki wytwórcze znacznie mniej efektywne energetycznie. Obecny obowiązek zakupu oferowanej energii przez spółki obrotu i wytwórców nie jest w pełni realizowany i wytwórcy napotykać na poważne trudności w sprzedaży swojej energii wytworzonej w pełnym skojarzeniu (ze sprawnością przemiany powyżej 70%). Jak wynika ze sprawozdania URE za 2005 r. faktyczny udział energii ze skojarzenia w sprzedaży odbiorcom końcowym wyniósł ok. 10,92% (11,6 TWh) przy obowiązku wynoszącym na poziomie 13,7% (w 2006 r. obowiązek zakupu ustalono na poziomie 15%). Ma to niekorzystny wpływ na środowisko i powoduje wzrost kosztów ogólnej działalności wytwórców, a także niekorzystnie oceniane jest przez opinię społeczną, że inwestycje służące środowisku nie są wykorzystywane.

Proponowane w art. 9a ust. 8d wyłączenie energii elektrycznej wytwarzanej w jednostkach kogeneracji objętych KDT z obowiązku uzyskania i umorzenia świadectw zmniejszy udział obowiązku, o co najmniej 5%, w planowanym okresie stosowania proponowanych rozwiązań (do ok. 17%). Koszty energii elektrycznej objętej kontraktami długoterminowymi, o których mowa w art. 45 ust. 1a ustawy – Prawo energetyczne, są już zawarte w taryfach przesyłowych i dystrybucyjnych, a energia ta kupowana jest w ramach Minimalnych Ilości Energii, co wynika z zapisów taryf przedsiębiorstw: PSE S.A i PSE – Operator S.A. Energia z KDT objęta jest już preferencjami w postaci wnoszonych przez odbiorców opłat w składniku opłaty systemowej (składnik wyrównawczy), a ponadto energia ta rozdysponowana jest do spółek dystrybucyjnych, które

praktycznie mają „obowiązek jej zakupu”. Do czasu rozwiązania tych kontraktów dodatkowe preferencje, obciążające koszty odbiorców końcowych, nie powinny być stosowane, z uwagi na możliwość uznania tego za naruszenie zakazu

kumulowania pomocy publicznej.

Art. 9a ust. 10. Przepisy znowelizowanego art. 9a ust. 10 ustawy – Prawo energetyczne doprecyzowują zakres delegacji ustawowej uprawniającej ministra właściwego do spraw gospodarki do wydania rozporządzenia wykonawczego określającego szczegółowy zakres obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 8 ustawy, oraz wymagania dyrektywy dla wydania świadectwa pochodzenia.

W związku z wprowadzoną definicją energii elektrycznej z kogeneracji, bazującej na sprawności przemiany energii chemicznej paliwa w energię elektryczną i ciepło łącznie, wynikającą z dyrektywy, zasadne jest szczegółowe określenie, w drodze rozporządzenia, sposobu obliczania sprawności przemiany zgodnie z jej wymaganiami.

Mając powyższe na uwadze, proponuje się, aby rozporządzenie określało szczegółowy sposób obliczania sprawności przemiany, który kwalifikować będzie wytworzoną energię elektryczną jako energię pochodzącą z wysokosprawnej kogeneracji. Jednocześnie rozporządzenie powinno określić sposób obliczania ilości energii elektrycznej z kogeneracji w zależności od współczynnika energii elektrycznej do ciepła dla jednostek kogeneracji o średniorocznej sprawności przemiany niższej niż wielkości graniczne (odpowiednio 75% lub 80%). Zasadne jest również sprecyzowanie w rozporządzeniu wykonawczym szczegółowego sposobu określenia wielkości oszczędności energii pierwotnej uzyskanej dzięki wytwarzaniu w kogeneracji w porównaniu z wytwarzaniem rozdzielonym. Tylko taka bowiem energia będzie mogła uzyskać świadectwo pochodzenia oraz być przedmiotem obowiązkowego odbioru i pierwszeństwa przesyłania i dystrybucji.

Rozporządzenie powinno określić również zharmonizowane referencyjne wartości sprawności dla wytwarzania rozdzielonego, oddzielnie dla ciepła i energii elektrycznej, służące do obliczania oszczędności energii pierwotnej

uzyskanej w wyniku wytwarzania w kogeneracji, ustanowione przez Komisję Europejską. Sposób i szczegółowość regulacji rozporządzenia zależna jest od formy,

w jakiej zostaną wydane wytyczne Komisji Europejskiej.

Uwzględniając potrzebę zapewnienia zbytu energii elektrycznej wytworzonej w jednostkach kogeneracji opalanych gazem ziemnym lub o małej skali o mocy elektrycznej poniżej 1 MW, z uwagi na wyższe koszty wytwarzania i uzyskiwane efekty, wprowadzono dla tych źródeł oddzielny obowiązek, celem uzyskania odpowiedniego rozwoju także tych źródeł.

Jednocześnie rozporządzenie wykonawcze powinno określić wielkość i sposób obliczania udziału energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji, wynikającej z obowiązku sprzedaży energii elektrycznej odbiorcom końcowym, oddzielnie dla obydwu grup jednostek kogeneracji, co jasno przedstawi nałożony obowiązek na zobowiązane przedsiębiorstwa.

Rozporządzenie w zakresie obowiązku uzyskiwania i przedstawiania do umorzenia praw majątkowych ze świadectw pochodzenia kogeneracji powinno określić sposób uwzględniania w kalkulacji taryf przedsiębiorstw zobowiązanych kosztów zakupu energii elektrycznej z kogeneracji.

Art. 9c ust. 6 i 7. Dookreślenie energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji wynika z art. 8 ust. 1 i 3 dyrektywy, która przewiduje możliwość wprowadzania ułatwień w dostępie do systemu elektroenergetycznego tylko dla tej energii. Utrzymanie obowiązku odbioru energii z kogeneracji przez operatorów, wynikającego z ust. 7, służyć ma pełnemu zagospodarowaniu energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji, która nie znajduje nabywcy na rynku, w sytuacji uchylecia obowiązku zakupu energii z kogeneracji. Planowana konsolidacja pionowa w elektroenergetyce oraz brak rozwiązań systemowych uwzględniających mniejsze koszty systemowe dla wykorzystania lokalnych źródeł energii z kogeneracji może powodować ograniczenie zakupu energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji wytwarzanej przez niezależnych wytwórców.

Art. 9l. Przepisy art. 9l wprowadzają do Prawa energetycznego instytucję świadectwa pochodzenia dla energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji, realizując wymóg zawarty w dyrektywie.

Świadectwa pochodzenia z kogeneracji umożliwią wytwórcom energii elektrycznej wykazanie, że wytwarzana i sprzedawana przez nich energia elektryczna pochodzi z wysokosprawnej kogeneracji. Jednocześnie świadectwo pochodzenia stanowić będzie środek do realizacji obowiązku uzyskania i umorzenia określonej liczby świadectw pochodzenia z kogeneracji.

Z postanowień dyrektywy (art. 5 ust. 5 dyrektywy) przeniesiono do art. 9l ustawy przepisy określające treść świadectwa pochodzenia oraz wniosku przedsiębiorstwa energetycznego o wydanie świadectwa pochodzenia.

Świadectwa pochodzenia z kogeneracji, podobnie jak świadectwa pochodzenia energii elektrycznej wytwarzanej w odnawialnych źródłach energii, wydawane będą przez Prezesa URE na wniosek wytwórcy tej energii. Prezes URE jest organem regulacyjnym i nadzoru nad działalnością przedsiębiorstw energetycznych i jako taki jest odpowiednim organem administracji w tym zakresie. Dyrektywa wymaga, aby Państwa Członkowskie zapewniły nadzór nad wydawaniem świadectw pochodzenia. Możliwe jest to przez wyznaczenie organu niezwiązanego z działalnością wytwórczą i dystrybucyjną energii elektrycznej.

Wniosek o wydanie świadectwa pochodzenia wytwórca składać będzie za jeden lub kilka miesięcy jednego roku kalendarzowego, albo za cały rok kalendarzowy, w terminie 14 dni od dnia zakończenia wytworzenia energii elektrycznej wykazanej we wniosku, na podstawie planowanej lub wykonanej średniorocznej sprawności wytwarzania w danym roku. W terminie do dnia 15 lutego następnego roku, przedsiębiorstwo energetyczne ma obowiązek przedłożyć Prezesowi URE sprawozdanie za poprzedni rok, zawierające dane roczne za poprzedni rok kalendarzowy podawane we wniosku o wydanie świadectwa pochodzenia na podstawie faktycznie uzyskanej wielkości średniorocznej sprawności. Do sprawozdania dołącza się potwierdzenie danych zawartych w sprawozdaniu przez akredytowaną jednostkę oraz wniosek o

umorzenie lub wydanie świadectw pochodzenia w ilości odpowiadającej różnicy pomiędzy wydanymi świadectwami i sprawozdaniem rocznym.

Polskie Centrum Akredytacji będzie prowadzić listę akredytowanych jednostek, które zatrudniają osoby o odpowiednich kwalifikacjach technicznych z zakresu kogeneracji oraz zapewniają niezależność w przedstawianiu wyników badań, obejmujących stwierdzenie zasadności oraz prawidłowości wniosków o wydanie świadectwa pochodzenia z kogeneracji. Polskie Centrum Akredytacji przekazuje listę tych jednostek Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki na jego wniosek oraz informuje go o zmianach. Służyć to powinno, zgodnie z wymaganiami dyrektywy, niezawodności działania systemu świadectw pochodzenia.

Prezes URE będzie wydawał świadectwa pochodzenia w formie zaświadczenia, na podstawie przepisów K.p.a., analogicznie do świadectw pochodzenia energii z odnawialnych źródeł energii.

Dla spełnienia wymagań dyrektywy (art. 5 ust. 3 dyrektywy), aby Państwa Członkowskie podjęły odpowiednie środki zapewniające, że świadectwa pochodzenia są zarówno dokładne, jak i niezawodne, proponuje się badanie wniosków przedsiębiorstw energetycznych przez niezależne od przedsiębiorstw akredytowane laboratoria, znajdujące się w ww. wykazie prowadzonym przez Polskie Centrum Akredytacji.

Przyjęte rozwiązania umożliwiają przedsiębiorstwom energetycznym uzyskiwanie świadectw pochodzenia dla okresów krótszych niż rok, jednak nie częściej niż raz na miesiąc, na podstawie historycznych i planowanych wielkości średniorocznej sprawności i oszczędności energii elektrycznej w danym roku i odpowiednich parametrów wynikających z pomiarów. W przypadku podania we wniosku danych niezgodnych ze stanem faktycznym Prezes URE będzie mógł nałożyć na przedsiębiorstwo energetyczne karę pieniężną, na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 1a ustawy – Prawo energetyczne.

Przedsiębiorstwo energetyczne, występujące z wnioskiem o wydanie świadectwa pochodzenia dla okresów miesięcznych, zostało zobowiązane do rozliczenia faktycznej ilości energii elektrycznej wytworzonej w kogeneracji w poprzednim roku kalendarzowym, wykazanego w świadectwie pochodzenia

w odniesieniu do ilości tej energii wynikającej ze zgłoszeń za poprzedni rok kalendarzowy. W przypadku wystąpienia nadwyżki ilości energii elektrycznej wynikającej ze zgłoszeń nad ilością energii elektrycznej wytworzonej w kogeneracji podanej w świadectwie pochodzenia, przedsiębiorstwo energetyczne będzie zobowiązane umorzyć świadectwa pochodzenia w wysokości tej nadwyżki. Regulacje te mają zapewnić prawidłowe funkcjonowanie, przez kontrolę, systemu wsparcia dla wysokosprawnej kogeneracji.

Niezbędne jest określanie (we wniosku o wydanie świadectw pochodzenia, a następnie na świadectwie pochodzenia) ilości ciepła użytkowego i ilości paliwa zużytego do wytworzenia energii elektrycznej w kogeneracji ze względu na konieczność ograniczenia ewentualnych możliwości manipulacji ilościami ciepła i energii elektrycznej, które mają być wytworzone jednocześnie. Podstawą w kogeneracji jest produkcja ciepła użytkowego, przy której wytwarzana jest jednocześnie energia elektryczna, co oznacza, że nie można pomijać ilości ciepła użytkowego w przedstawianym wniosku o wydanie świadectw. W sytuacji gdy przedsiębiorstwo chce skorzystać z przywileju wspomaganie kogeneracji, musi dostosować układy pomiarowe umożliwiające pomiar danych podawanych we wniosku o wydanie świadectwa pochodzenia. Należy ponadto zwrócić uwagę, że dyrektywa kogeneracyjna nosi datę 11 luty 2004 r. i środowisko kogeneracyjne mogło zapoznać się z zamieszczoną w dyrektywie informacją m.in. o konieczności pomiaru produkcji ciepła użytkowego.

Ponadto w art. 91 ust. 2 pkt 4 oraz ust. 4 pkt 4, ze względu na różnorodność możliwych sposobów wykorzystania ciepła wytworzonego w wysokosprawnym skojarzeniu oraz swobodę w deklaracji jego wykorzystania, proponuje się ujęcie w delegacji ustawowej do wydania rozporządzenia upoważnienia do określenia sposobu wykorzystania ciepła użytkowego, które może być zużyte np. na potrzeby ciepłej wody użytkowej, centralnego ogrzewania, pary na potrzeby procesów technologicznych i chłodu.

W związku z wymaganiami dyrektywy dotyczącymi precyzyjnego opomiarowania źródeł kogeneracyjnych, konieczne stało się wprowadzenie przepisów dotyczących potwierdzania przez operatora systemu elektroener-

getycznego danych dotyczących ilości wytworzonej energii elektrycznej podawanej we wniosku. Działanie takie ma na celu zapewnienie większej „szczelności” systemu i wiarygodności składanych wniosków. Przy czym, podobnie jak przy źródłach odnawialnych, powinno zostać wyraźnie wskazane (w rozporządzeniu), że pomiar jest dokonywany na zaciskach generatora – w ustawie proponuje się odpowiednie upoważnienie do wydania rozporządzenia.

W odniesieniu do świadectw pochodzenia z kogeneracji wydanych dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostkach kogeneracji objętych kontraktami długoterminowymi (projektowany art. 9l ust. 12 i 13 ustawy – Prawo energetyczne) Prezes URE będzie te świadectwa automatycznie umarzał po ich wydaniu i do tych świadectw nie będą stosowane przepisy art. 9m w zakresie praw majątkowych wynikających z tych świadectw pochodzenia.

Art. 9m. Świadectwo pochodzenia z kogeneracji będzie inkorporować prawa majątkowe, które będą zbywalne i stanowić będą towar giełdowy. Zbycie praw majątkowych będzie dokonywane przez giełdę towarową, analogicznie jak dla świadectw pochodzenia wydawanych dla energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii. Przepisy art. 9e będą stosowane odpowiednio do świadectw pochodzenia z kogeneracji. Warunkiem ważności każdej transakcji będzie zarejestrowanie jej w rejestrze świadectw pochodzenia prowadzonym przez giełdę towarową. Ważność świadectw pochodzenia dla celów realizacji obowiązku ich pozyskania i umorzenia przyjęto bezterminową. Powinno to pozwolić na uzyskanie przez podmioty zobowiązane świadectw pochodzenia w ilości ustalonego obowiązku. Równocześnie wprowadzenie opłaty zastępczej ma kompensować wystąpienie niedoboru świadectw pochodzenia w niektórych latach, jak również działania spekulacyjne dla uzyskania wyższych cen świadectw pochodzenia z kogeneracji.

Prawa majątkowe wynikające ze świadectw pochodzenia z kogeneracji powstawać będą z chwilą zapisania świadectw pochodzenia po raz pierwszy na koncie ewidencyjnym w rejestrze i przysługiwać będą posiadaczowi tego konta. Przeniesienie praw majątkowych następować będzie z chwilą dokonania odpowiedniego zapisu w rejestrze świadectw pochodzenia z kogeneracji. Zgodnie z postanowieniami art. 9m ustawy przeniesienie praw majątkowych

wynikających ze świadectw pochodzenia może być dokonywane w stosunku do całości bądź części praw majątkowych wynikających z tych świadectw, przy czym minimalna wartość praw majątkowych odpowiadać powinna 1 kWh energii elektrycznej. Transakcje zbycia praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia z kogeneracji będą rejestrowane przez giełdę towarową, w rozumieniu ustawy o giełdach towarowych, w prowadzonym przez nią rejestrze świadectw pochodzenia z kogeneracji. Prezes URE, na wniosek podmiotu zobowiązanego do uzyskania i przedstawienia do umorzenia praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia, umarzał będzie gwarancje pochodzenia. Z chwilą umorzenia gwarancji pochodzenia wygasają będą prawa majątkowe z nich wynikające. O wydaniu lub umorzeniu świadectw pochodzenia Prezes URE informował będzie giełdę towarową, w celu wprowadzenia do rejestru lub wykreślenia praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia z kogeneracji z rejestru.

Art. 9n ust. 1. Ustawa, w ślad za postanowieniami dyrektywy (art. 6 ust. 3 i art. 10 ust. 2 dyrektywy), nakłada na ministra właściwego do spraw gospodarki obowiązek opracowywania, co cztery lata, raportu oceniającego postęp osiągnięty w zwiększaniu udziału energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji. Dyrektywa stanowi, że na wniosek Komisji Europejskiej, wyrażony na sześć miesięcy przed wyznaczonym terminem, Państwo C członkowskie ma obowiązek opublikowania raportu. Art. 9n ust. 2 stanowi implementację art. 8 ust. 3 dyrektywy zobowiązującego Państwa C członkowskie do powiadamiania Komisji Europejskiej o wprowadzanych ułatwieniach w dostępie do sieci dla energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji w jednostkach skojarzonych poniżej 1 MW.

Art. 19 i 20 ust. 2 pkt 3 zawiera zmiany, mające na celu dostosowanie przepisu do zmienionych pojęć stosowanych w ustawie (zamiast pojęcia „skojarzenie” wprowadzono pojęcie „kogeneracji”). W art. 20 w ust. 2 pkt 1a ustawy proponuje się, aby sporządzany przez gminy projekt planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe zawierał, oprócz obecnie przewidzianych w tym przepisie ustawy – Prawo energetyczne propozycji w

zakresie wykorzystania energii w odnawialnych źródłach energii, również propozycje w zakresie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji. Powinno to służyć wspieraniu przez gminy rozwoju wysokosprawnej kogeneracji, które sporządzają dla swojego obszaru założenia i plany zaopatrzenia w paliwa gazowe i energię.

Art. 23 ust. 2. W związku z wprowadzeniem w art. 9l ustawy instytucji świadectwa pochodzenia z kogeneracji, które mają być wydawane przez Prezesa URE, oraz w związku z wprowadzeniem potwierdzenia wykonania obowiązku przez umarzanie świadectw pochodzenia z kogeneracji i ustalania jednostkowej opłaty zastępczej, w art. 23 ust. 2 ustawy wprowadza się nowe kompetencje dla Prezesa URE. Ponadto, w związku z uchyleniem obowiązku zakupu energii elektrycznej wytworzonej w skojarzeniu i zmianą sposobu ustalania kar pieniężnych, zmienia się obecny przepis art. 23 ust. 2 pkt 18 lit. a, w sprawie obliczania i ogłaszania średniej ceny sprzedaży energii elektrycznej wytworzonej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła, który wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2008 r. Proponuje się nowy przepis art. 23 ust. 2 pkt 18 lit. a, wprowadzający obowiązek ustalania i publikowania średnich cen sprzedaży energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji, które będą uwzględniane przy ustalaniu jednostkowych opłat zastępczych.

Art. 32 ust. 1 pkt 1. Wprowadzenie obowiązków wydawania i umorzenia gwarancji pochodzenia z kogeneracji w art. 9a ust. 8 wymaga objęcia koncesjonowaniem wszystkich wytwórców wytwarzających energię w kogeneracji, celem umożliwienia Prezesowi URE kontroli prawidłowości wypełniania tych obowiązków oraz zapewnienia, wymaganych dyrektywą, pewności i dokładności systemu świadectw pochodzenia z kogeneracji.

Art. 56 ust. 1 pkt 1a. W związku ze zmianą sposobu realizacji obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 8 ustawy, zmianie ulegnie również przedmiot odpowiedzialności karnej za niewykonanie tego obowiązku. Karze pieniężnej podlegać będą wytwórcy za podawanie we wniosku o wydanie świadectw pochodzenia z kogeneracji danych niezgodnych ze stanem faktycznym, tj. niezgodnie z ilością energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji

oraz

nierealizujący obowiązku uzyskania umorzenia świadectw pochodzenia z kogeneracji lub uiszczenia opłaty zastępczej.

Art. 56 ust. 2a pkt 3. Zmiana zakresu obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 8 ustawy, wymaga doprecyzowania określania sposobu obliczania kary pieniężnej z tytułu niewykonania tego obowiązku. Ustawa określa minimalną wysokość kary pieniężnej, jaką wymierzyć może Prezes URE za niewypełnienie obowiązku przedłożenia do umorzenia świadectwa pochodzenia lub uiszczenia opłaty zastępczej. Minimalna wysokość kary pieniężnej obliczana będzie, w sposób analogiczny jak w przypadku obowiązku dla odnawialnych źródeł energii, jako iloczyn współczynnika 1,3 i różnicy opłaty zastępczej, która powinna zostać zapłacona i rzeczywiście zapłaconej opłaty zastępczej.

Inne zmiany ustawy

Podstawą skutecznego wdrożenia mechanizmów wspierających wytwarzanie energii elektrycznej w wysokosprawnym skojarzeniu jest stworzenie właściwej infrastruktury rynku, tj. właściwe określenie ról i obowiązków poszczególnych uczestników rynku energii. Wdrażane rozwiązania powinny być oparte na regułach rynkowych, których podstawowym założeniem jest jednakowe traktowanie energii, niezależnie od rodzaju źródła, w jakim została wytworzona. Kluczowym warunkiem funkcjonowania rynku energii jest sprawny mechanizm bilansowania (tak od strony technicznej, jak i handlowej), który tworzy warunki nieskrępowanego rozwoju rynku krajowego i integracji z wewnętrznym rynkiem Unii

Europejskiej.

Dyrektywy rynkowe (2003/54/WE i 2003/55/WE) wymagają rzeczywistego zapewnienia odbiorcom możliwości korzystania z prawa wyboru sprzedawcy. Prowadzony przez Prezesa URE monitoring korzystania przez odbiorców z prawa wyboru sprzedawcy wskazuje, że w 2005 r. z tego prawa skorzystało 35 odbiorców, którzy zakupili ok. 7% całkowitej ilości energii elektrycznej dostarczonej odbiorcom końcowym. Ogółem na warunkach rynkowych w 2005 r. dostarczono odbiorcom końcowym tylko 12,2 TWh, tj. 11,4% energii dostarczonej odbiorcom końcowym.

Niski poziom wykorzystania przez odbiorców prawa do zmiany sprzedawcy jest spowodowany m.in. niedoskonałością funkcjonowania rynku hurtowego, głównie z braku możliwości konkurowania sprzedawców ze spółkami dystrybucyjnymi mimo oferowania niższych cen energii elektrycznej. Istniejące bariery natury administracyjnej i technicznej, takie jak brak jednolitej procedury zmiany sprzedawcy, przedłużanie i stosowanie przez spółki dystrybucyjne niejasnych zasad zmiany sprzedawcy przez odbiorcę, niekorzystne zasady bilansowania, zawyżanie przez spółki dystrybucyjne wymagań dotyczących układów pomiarowo-rozliczeniowych, wymagają wprowadzenia dodatkowych elementów umów sprzedaży i umów o świadczenie usług dystrybucyjnych oraz zadań operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych w tym zakresie. Zwiększenie możliwości korzystania przez odbiorców energii elektrycznej z prawa wyboru sprzedawcy służyć powinno rozwojowi wytwarzania rozproszonego w wysokosprawnej kogeneracji.

Dla umożliwienia większej liczbie odbiorców korzystania z prawa wyboru sprzedawcy energii elektrycznej, w ustawie proponuje się uzupełnienie wymagań co do minimalnej zawartości umów sprzedaży i umów o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej (art. 5 ust. 2a i 2b). Umowy te, w zakresie energii elektrycznej przeznaczonej dla użytkowników systemu elektroenergetycznego

nieuczestniczących w centralnym mechanizmie bilansowania handlowego, powinny określać dodatkowo sposób określenia niezbilansowania według indywidualnych grafików handlowych odbiorców albo według opracowywanego przez operatora systemu dystrybucyjnego standardowego profilu zużycia energii elektrycznej oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za bilansowanie handlowe.

Umowy o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej powinny zawierać także sposób przekazywania danych pomiarowych energii elektrycznej pobranych przez odbiorców korzystających z usług dystrybucji celem ułatwienia odbiorcom korzystania z prawa wyboru sprzedawcy. Umowy o świadczenie usług dystrybucji powinny także, dla zapewnienia ciągłości rozliczeń, pozwalać na zawieranie przez operatora systemu dystrybucyjnego w imieniu odbiorcy,

którego wybrany przez niego sprzedawca zaprzestał dostaw energii elektrycznej, umowy sprzedaży ze wskazanym w umowie innym sprzedawcą.

Uzupełniono również art. 3 o pkt 39-42 zawierające definicje, użyte w zmianach do art. 5 i 9c ustawy, pojęcia: „podmiot odpowiedzialny za bilansowanie handlowe”, „centralny mechanizm bilansowania handlowego” i „bilansowanie handlowe”.

Dodane w art. 5 ust. 6a i 6b określają wprost obowiązki sprzedawców w zakresie informowania odbiorców o strukturze paliw zużytych do wytworzenia energii elektrycznej oraz o ich wpływie na środowisko naturalne. Obecnie wymagania te powinno określać rozporządzenie wydane na podstawie art. 9 ust. 4 ustawy. Niemniej zastrzeżenia Komisji Europejskiej, co do sposobu implementacji tego obowiązku wynikającego z dyrektywy rynkowej dla energii elektrycznej, wskazują na potrzebę uzupełnienia tego przepisu o obowiązek wynikający wprost z ustawy.

Również w celu ułatwienia odbiorcom korzystania z prawa wyboru sprzedawcy i umożliwienia realizacji umów sprzedaży energii elektrycznej zawartych przez odbiorców przyłączonych do sieci operatorów systemów dystrybucyjnych energii elektrycznej uzupełniono ich zadania (art. 9c ust. 3 pkt 9a) o:

- a) budowę i eksploatację infrastruktury technicznej i informatycznej służącej pozyskiwaniu, transmisji oraz zarządzaniu danymi pomiarowymi i zapewniającej efektywną współpracę z innymi operatorami i przedsiębiorstwami energetycznymi,
- b) pozyskiwanie, przechowywanie, przetwarzanie i udostępnianie danych pomiarowych dla energii elektrycznej pobranej przez odbiorców wskazanym przez nich sprzedawcom i podmiotom odpowiedzialnym za bilansowanie handlowe,
- c) opracowywanie, aktualizację i udostępnianie odbiorcom ich standardowych profili zużycia energii elektrycznej,
- d) opracowywanie i wdrażanie procedury zmiany sprzedawcy.

Praktyka wdrażania przepisów ustawy – Prawo energetyczne (art. 9e ust. 4 pkt 4 i ust. 5) wskazuje na potrzebę ich doprecyzowania zgodnie z

wymaganiami dyrektywy w sprawie wspierania odnawialnych źródeł energii. Zmiana art. 9e ust. 2 pkt 4 i ust. 4 pkt 4 oraz dodanie ust. 4a i 4b służyć powinno wyeliminowaniu wątpliwości interpretacyjnych, powodujących administracyjne ograniczenia częstotliwości składania wniosków o wydanie świadectwa pochodzenia za pełne kwartały roku kalendarzowego i umożliwić przedsiębiorstwom energetycznym występowanie z wnioskami stosownie do uzasadnionych ekonomicznie potrzeb co miesiąc. Zmiana art. 9e ust. 5 służyć powinna wyraźnemu wskazaniu, że świadectwa pochodzenia obejmują całą energię wytworzoną w odnawialnych źródłach energii, niezależnie od jej przeznaczenia. Precyzuje również odpowiedzialność wytwórcy za zapewnienie odpowiednich urządzeń pomiarowych służących do potwierdzania ilości wytworzonej energii w odnawialnych źródłach energii. Doprecyzowano również przepisy w art. 9a ust. 9, dodając upoważnienie do określenia w rozporządzeniu miejsca dokonywania pomiarów ilości energii elektrycznej na potrzeby realizacji obowiązku potwierdzania tej energii przez operatora.

Art. 9e ust. 3 – proponuje się dookreślić, o którego operatora systemu elektroenergetycznego chodzi. Dlatego też po słowach „operatora systemu elektroenergetycznego” należy dodać „na którego terenie działania znajduje się źródło wskazane we wniosku”. Przepis ten, w trakcie swojego obowiązywania, wzbudzał wątpliwości interpretacyjne. Przyjmowano bowiem, że może być to jakikolwiek operator, zatem to uzupełnienie wydaje się konieczne.

Zmiana w art. 16a stanowi doprecyzowanie przepisów umożliwiające realizację upoważnienia ustawowego do wydania rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw gospodarki, określającego szczegółowe wymagania co do zawartości dokumentacji przetargowej oraz warunki i tryb organizowania i przeprowadzania przetargu. Zmiana w ust. 3 służy uzupełnieniu przepisów art. 16a potrzebnych dla przeprowadzenia przetargu i wydania rozporządzenia wykonawczego. Natomiast tryb ogłaszania przetargu jest uregulowany w art. 16a (art. 16a ust. 1 i 2 oraz art. 9i ust. 4, do którego odsyła art. 16a ust. 3). W związku z powyższym, tryb ogłaszania przetargu nie powinien stanowić materii rozporządzenia, dlatego też z treści art. 16a ust. 8 proponuje się go wykreślić. Art. 16a ust. 8 uzupełniono o tryb powołania i pracy komisji przetargowej, która jest ważnym elementem, zapewniającym przejrzyste warunki

przeprowadzenia przetargu. Brak tej delegacji nie pozwalał na uregulowanie w rozporządzeniu spraw związanych z powoływaniem tej komisji.

W wyniku przetargu, o którym mowa w art. 16a ustawy – Prawo energetyczne, organizowanego przez Prezesa URE zostanie wybrane przedsięwzięcie inwestycyjne spełniające określone kryteria, zapewniające pokrycie niedoboru energii elektrycznej w systemie elektroenergetycznym kraju. Zawierana przez Prezesa URE umowa z uczestnikiem przetargu, którego oferta zostanie wybrana, nie będzie umową odpłatną zawieraną między zamawiającym i wykonawcą przedsięwzięcia inwestycyjnego w rozumieniu definicji zamówienia publicznego zawartej w ustawie – Prawo zamówień publicznych. Umowa ta, zgodnie

z art. 16a ust. 7 ustawy – Prawo energetyczne, określi obowiązki uczestnika przetargu, rodzaje instrumentów ekonomiczno-finansowych określone w odrębnych przepisach umożliwiające realizację przedsięwzięcia na warunkach preferencyjnych oraz zasady rozliczenia wsparcia wynikającego z tych instrumentów. W związku z powyższym przetarg, o którym mowa w art. 16a ustawy – Prawo energetyczne, nie jest przetargiem w rozumieniu przepisów o zamówieniach publicznych.

W nowelizacji art. 47 ustawy – Prawo energetyczne dodano ust. 2e, wprowadzający podstawę prawną dla Prezesa URE, stosowanej już obecnie do analizy i weryfikacji kosztów uzasadnionych uwzględnianych w taryfach, o których mowa w art. 45 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy – Prawo energetyczne, oceny efektywności działalności gospodarczej przedsiębiorstw energetycznych opartych na metodzie porównawczej między przedsiębiorstwami energetycznymi. Zmiana ta wynika z wniosków Najwyższej Izby Kontroli zawartych w informacji o wynikach kontroli działalności zakładów energetycznych w zakresie ograniczania nieuzasadnionych strat energii wprowadzonej do sieci elektroenergetycznej i wpływu tych strat na wysokość ustalanych taryf. Możliwość stosowania metod porównawczych w zatwierdzaniu taryf pozwala na promowanie przedsiębiorstw energetycznych działających bardziej efektywnie, co jest zgodne z rynkowym podejściem do regulacji taryf.

W art. 56 ust. 1 pkt 6 doprecyzowano zakres przypadków stosowania kar pieniężnych, w przypadku stosowania taryf niezgodnie z określonymi w niej warunkami.

Uzasadnienie przepisów przejściowych i końcowych ustawy

Art. 2 wprowadza zmiany do ustawy – Prawo ochrony środowiska polegające na uzupełnieniu art. 401 ust. 9 i 10, że przychodami Narodowego Funduszu są także wpływy z opłat zastępczych, o których mowa w art. 9a ust. 8 pkt 2 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne oraz, że przychody, o których mowa w ust. 9, przeznacza się wyłącznie, oprócz wspierania odnawialnych źródeł energii, także na wspieranie wysokosprawnej kogeneracji.

Art. 3 wprowadza zmianę w ustawie o systemie oceny zgodności uzupełniającą zakres działania Centrum Akredytacji o zadania prowadzenia wykazu akredytowanych jednostek, które zatrudniają osoby o odpowiednich kwalifikacjach technicznych z zakresu kogeneracji w rozumieniu przepisów Prawa energetycznego, celem realizacji badań sprawozdań przedsiębiorstw energetycznych w zakresie wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji.

Art. 4 wprowadza terminy dostosowania umów sprzedaży i umów o świadczenie usługi dystrybucji do zmienionych przepisów art. 5 ust. 2a i 2b. Uzyskanie od dnia 1 lipca 2007 r. przez wszystkich odbiorców prawa do wyboru sprzedawcy energii elektrycznej oraz wyodrębnienie operatorów systemów dystrybucyjnych wymaga uregulowania w umowach sposobów bilansowania handlowego odbiorców nieuczestniczących w centralnym mechanizmie bilansowania handlowego, umożliwiającego bezpieczeństwo dostaw, zmianę sprzedawcy i rozwój konkurencji w dostawach energii.

Art. 5 wprowadza w okresie przejściowym, na 5 lat, utrzymanie niższych opłat za przyłączenie jednostek kogeneracji o mocy elektrycznej zainstalowanej do 5 MW, które zostały wprowadzone w 2005 r., dla zapewnienia stabilności prawa.

Art. 6 określa termin pierwszego ogłoszenia wysokości jednostkowych opłat zastępczych, które będą obowiązywały w 2007 r., co powinno nastąpić w ciągu 60 dni od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 7 reguluje, w okresie przejściowym, wprowadzenie w życie zmienionych przepisów art. 32 ust. 1 pkt 1, w zakresie koncesjonowania wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji, dla przedsiębiorstw energetycznych, które nie posiadają wymaganej koncesji i zamierzają wystąpić z wnioskiem o wydanie świadectwa pochodzenia z kogeneracji. Podmioty wykonujące działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji, która na podstawie przepisów dotychczasowych nie wymagała uzyskania koncesji, i które zamierzają wystąpić z wnioskiem o wydanie świadectwa pochodzenia z kogeneracji na tę energię, mogą zgodnie z tym przepisem wykonywać tę działalność na dotychczasowych zasadach do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia sprawy przez Prezesa URE, pod warunkiem złożenia wniosku o udzielenie koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej, w terminie 3 miesiące od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 8 wprowadza wymagania dla potwierdzania wiarygodności wniosków o wydanie świadectw pochodzenia w pierwszym roku stosowania przepisów o wydawaniu świadectw pochodzenia z kogeneracji w 2007 r. na podstawie danych uzyskanych w 2006 r., potwierdzonych przez akredytowaną jednostkę badawczą. Prawo do uzyskania świadectw pochodzenia z kogeneracji zgodnie z dyrektywą powinno zostać zapewnione w sześć miesięcy od dnia 21 lutego 2006 r. Wprowadzenie tzw. audytu startowego, i objęcie nim całego roku 2006, pozwoli na rzeczywistą weryfikację potencjału wysokosprawnej kogeneracji na terenie kraju. Przeprowadzenie tego audytu warunkowałoby wydanie pierwszego świadectwa dla danego podmiotu dla energii wytworzonej w 2007 r. z kogeneracji, a nie uzyskanie koncesji, co ma swój aspekt pozytywny, ponieważ koncesje będą wydawane na produkcję w kogeneracji (niekoniecznie wysokosprawnej), natomiast system wsparcia jest przewidywany jedynie dla kogeneracji wysokosprawnej. Jest także zgodny z przyjętym w projekcie ustawy przeprowadzaniem audytu kontrolnego na początku każdego roku po okresie rozliczeniowym. Dla umożliwienia uzyskania świadectw pochodzenia z kogeneracji dla energii wytworzonej w 2006 r. dopuszcza się wydanie świadectw

pochodzenia z kogeneracji za okres od dnia wejścia w życie ustawy do końca roku, co jest zgodne z dyrektywą. Świadectwa te nie będą mogły być uwzględnione w realizacji obowiązków zakupu energii elektrycznej w 2006 r., jak również w obowiązku uzyskania i umorzenia świadectw pochodzenia w latach następnych. Jest to podyktowane uniknięciem zakłóceń w rozliczeniach tych obowiązków w 2006 i 2007 r.

Art. 9 mówi, że pierwsze ogłoszenie raportu, o którym mowa w art. 9n ust. 1 ustawy wymienionej w art. 1, nastąpi w terminie do dnia 21 lutego 2007 r. Termin oraz zakres raportu został określony zgodnie z wymogami dyrektywy 2004/8/WE w tym zakresie.

Art. 10 określa właściwość przepisów do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, do których będzie stosować się przepisy tej ustawy. Dotyczyć to będzie w szczególności warunków przyłączenia do sieci dla źródeł energii w wysokosprawnej kogeneracji.

Art. 11 ustawy przewiduje, że do wypełnienia i oceny wypełnienia obowiązku zakupu, o którym mowa w art. 9a ust. 8 ustawy – Prawo energetyczne w obecnym brzmieniu (za rok 2006), stosowane będą przepisy dotychczasowe.

Art. 12 ustawy przewiduje, że przepis wykonawczy wydany przed dniem wejścia w życie ustawy na podstawie upoważnienia z art. 9a ust. 9 ustawy – Prawo energetyczne, zmienionego niniejszą ustawą, zachowuje moc do dnia wejścia w życie nowego aktu wykonawczego, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 13 stanowi, że obowiązek uzyskania i umorzenia świadectw pochodzenia z kogeneracji stanowiący wsparcie dla wytwórców energii elektrycznej z kogeneracji ustala się na okres pięciu lat.

W tym okresie, na podstawie opracowywanej analizy krajowego potencjału kogeneracji, powinny zostać wypracowane inne formy wsparcia tej energii zgodne z zasadami rynkowymi. Jest to niezbędne szczególnie w sytuacji planowanej, zgodnie z dokumentem rządowym pt. „Program dla elektroenergetyki”, konsolidacji pionowej sektora elektroenergetycznego (do 4 podmiotów). Ponadto powinien zostać rozwiązany problem KDT, co umożliwi konkurowanie energii elektrycznej z kogeneracji na rynku energii. Również energia

elektryczna z wysokosprawnej kogeneracji, dostarczana na rynku lokalnym i powodująca mniejsze zagrożenie dla środowiska, powinna stać się bardziej konkurencyjna po wprowadzeniu rozwiązań promujących lokalne źródła o mniejszym zanieczyszczeniu środowiska, w tym wskazanymi w dyrektywie ustanawiającej system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych.

Art. 14. Proponuje się, aby ustawa weszła w życie w terminie 14 dni od daty jej ogłoszenia w Dzienniku Ustaw, jednakże przepisy art. 9a ust. 8 i 8a, art. 9c ust. 6 i 7 i art. 56 ust. 2a pkt 3 ustawy byłyby stosowane od dnia 1 stycznia 2007 r. Natomiast art. 23 ust. 2 pkt 18 lit. a będzie stosowany od dnia 1 stycznia 2008 r.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

I. Cel wprowadzenia ustawy

Ustawa ma głównie na celu dostosowanie jej przepisów do dyrektywy 2004/8/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie wspierania kogeneracji w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe na rynku wewnętrznym energii oraz zmieniającej dyrektywę 92/42/EWG (Dz.Urz. WE L 52 z 21.02.2004).

Realizuje zatem zasadnicze cele tej dyrektywy, jakimi są zwiększenie efektywności energetycznej i poprawa bezpieczeństwa dostaw energii przez stworzenie ram prawnych dla wspierania i rozwoju wysokosprawnej kogeneracji, opartej na zapotrzebowaniu na ciepło użytkowe oraz oszczędności energii pierwotnej na wewnętrznym krajowym rynku energii, z uwzględnieniem warunków klimatycznych i gospodarczych. Tym samym ustawa ta stanowi istotny element w tworzeniu w naszym kraju sprzyjających warunków legislacyjnych dla rozwoju kogeneracji.

II. Konsultacje społeczne

Projekt nowelizacji ustawy został poddany konsultacjom społecznym, w szczególności z:

- Polskim Towarzystwem Elektrociepłowni Zawodowych, skupiającym wytwórców energii elektrycznej i ciepła, pracujących w oparciu o technologię kogeneracji, działających w sektorze zawodowych przedsiębiorstw elektroenergetycznych,
- Stowarzyszeniem Niezależnych Wytwórców Energii Skojarzonej, skupiającym wytwórców energii elektrycznej i ciepła, pracujących w oparciu o technologię kogeneracji i działających poza sektorem zawodowych przedsiębiorstw elektroenergetycznych,
- Izbą Gospodarczą Ciepłownictwo Polskie, skupiającą szerokie środowisko ciepłowników i odbiorców ciepła,

- innymi organizacjami gospodarczymi i operatorami działającymi w systemie elektroenergetycznym i ciepłowniczym, organizacjami pracodawców, związków zawodowych i naukowo-technicznych,
- projekt został też przesłany do Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego; Komisja nie zgłosiła uwag do projektu ustawy.

Projekt ustawy był udostępniony zgodnie z ustawą o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Gospodarki w wersji przesłanej do konsultacji sektorowych, do uzgodnień międzyresortowych oraz w wersji przesłanej do rozpatrzenia przez Komitet Europejski Rady Ministrów.

Zgłaszane uwagi i opinie przedstawicieli organizacji przedsiębiorstw sektora były udostępnione zainteresowanym oraz omówione na spotkaniach, które odbyły się w Ministerstwie Gospodarki, w szczególności w dniach 23 i 30 marca oraz 14 kwietnia 2006 r.

Przedkładając ten projekt, kierowano się zasadniczą przesłanką, jaką jest kontynuowanie polityki wspierania działań mogących przyczynić się do zwiększenia efektywności wykorzystania energii w naszym kraju przy zachowaniu rozwoju konkurencji rynku energii i ograniczenie wpływu tych mechanizmów na wzrost cen dla odbiorców oraz zapewnienie bezpieczeństwa dostaw ciepła użytkowego i energii elektrycznej do odbiorców. Sprawą kluczową jest zwiększenie wiedzy o potencjale kogeneracji i korzyściach ze stosowania tej technologii dla konsumentów, gospodarki i środowiska naturalnego.

Ustawa zawiera sugestie i uwagi środowisk energetyków, zajmujących się w sposób profesjonalny wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła w kogeneracji i poza nią. Interesy różnych środowisk są tutaj przeciwne. Odbiorcy energii, energetyka przemysłowa, spółki dystrybucyjne i przesyłowe oraz zajmujące się obrotem energią elektryczną opowiadają się za pełną liberalizacją rynku energii i za ograniczeniami w stosowaniu mechanizmów wsparcia dla wytwórców w kogeneracji uznając, że o rozwoju określonych źródeł energii powinien decydować rynek energii i konkurencyjność wykonywanej działalności. Natomiast wytwórcy energii z kogeneracji

wskazują na brak możliwości rozwoju wysokosprawnej kogeneracji w obecnych uwarunkowaniach w przypadku braku mechanizmów wspierających ich produkcję. Uwzględniając interes gospodarki kraju, odbiorców i przedsiębiorstw energetycznych, zgłoszone uwagi zostały uwzględnione w możliwym stopniu.

Projekt uwzględnia następujące główne przesłanki:

- 1) objęcie obowiązkiem odbioru całej wytworzonej energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji,
- 2) wprowadzenie:
  - a) świadectwa pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji, wydawanego w okresach miesięcznych,
  - b) obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectwa pochodzenia energii wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji, oddzielnie dla jednostki kogeneracji zużywającej paliwa gazowe i o mocy zainstalowanej elektrycznej poniżej 1 MW lub uiszczenia opłaty zastępczej, przy zróżnicowanej wysokości jednostkowej opłaty zastępczej,
  - c) kar jako środka egzekwowania tego obowiązku

oraz zobowiązuje ministra właściwego do spraw gospodarki do określenia, w drodze rozporządzenia, szczegółowego obszaru technicznych zagadnień związanych z obowiązkiem wydawania świadectwa pochodzenia dla energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji.

III. Zakres OSR

OSR sporządzono zgodnie z obowiązującymi zasadami, przy czym obejmuje ona minimalny zakres oceny ze względu na to, że ustawa nie pociąga za sobą dodatkowych kosztów dla budżetu państwa.

IV. Skutki wprowadzenia regulacji

1. Wpływ na dochody i wydatki budżetu i sektora publicznego

Wprowadzenie regulacji nie powoduje zwiększenia wydatków budżetu i sektora publicznego.

Wprowadzane zmiany w Prawie energetycznym w zakresie implementacji dyrektywy 2004/8/WE powinny przyczynić się do lepszego wykorzystywania paliw w energetyce w procesach wytwarzania energii elektrycznej i ciepła, przez wzrost udziału wytwarzania energii w kogeneracji, charakteryzującej się wyższą sprawnością przetwarzania energii paliw pierwotnych, a tym samym odpowiednio mniejszym ich zużyciem w stosunku do zużycia w rozdzielonym wytwarzaniu energii elektrycznej i ciepła. Wytwarzanie energii w kogeneracji pozwala na oszczędności paliw pierwotnych do 30% w stosunku do wytwarzania rozdzielonego. Prognozowany wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną w Polsce powoduje wzrost zapotrzebowania na paliwa pierwotne. Szacuje się, że w przypadku Polski oszczędności paliwa pierwotnego dzięki wytwarzaniu w kogeneracji wynoszą ok. 3 mln ton węgla kamiennego. Ma to istotny wpływ na poprawę konkurencyjności gospodarki. Istniejące w Polsce instalacje mają stosunkowo niską efektywność, a jej podniesienie może przyczynić się do znaczącego wzrostu oszczędności paliwa pierwotnego i ograniczenia emisji substancji szkodliwych do atmosfery. Zatem zmiany te powinny dobrze służyć wzrostowi gospodarczemu kraju przez poprawę efektywności energetycznej oraz zmniejszenie uciążliwości energetyki dla środowiska naturalnego z tytułu obniżenia zużycia paliw.

Wzmocnienia kadrowego wymagają komórki odpowiedzialne za monitorowanie systemu wydawania świadectw pochodzenia z kogeneracji przez Prezesa URE i przygotowanie odpowiednich sprawozdań w ramach urzędu ministra właściwego do spraw gospodarki. Konieczne wzmocnienie kadrowe jest możliwe do realizacji w drodze zmian organizacyjnych urzędów w ramach limitu zatrudnienia i zaplanowanych

środków na wynagrodzenia w ustawie budżetowej. Objęcie koncesjonowaniem wytwarzania energii w kogeneracji w celu zapewnienia pewności wspierania tylko wysokosprawnej kogeneracji spowoduje wpływy z opłat koncesyjnych pokrywających dodatkowe koszty regulacji, związane z wprowadzeniem systemu wydawania i umarzania świadectw pochodzenia z kogeneracji.

Rozszerzony został wymagany dyrektywą zakres badań statystycznych dotyczący wysokosprawnej kogeneracji. Dodatkowe koszty badań statystycznych finansowanych z budżetu w 2006 r. są planowane w wysokości 79 tys. zł. Badania statystyczne będą wykonywane corocznie.

Nie przewiduje się zmniejszenia dochodów jednostek sektora finansów publicznych w stosunku do wielkości wynikających z obecnie obowiązujących przepisów. Oczekiwane zwiększenie udziału energii elektrycznej i ciepła użytkowego z wysokosprawnej kogeneracji powinno dotyczyć pokrycia prognozowanego rosnącego zapotrzebowania kraju na energię elektryczną oraz związane będzie z zastępowaniem wyeksploatowanych i wymagających wymiany urządzeń wytwórczych energii. Natomiast wartość i ilość sprzedaży energii wynikająca z zapotrzebowania odbiorców i związane z tym wpływy z podatków i opłat dla jednostek sektora publicznego w skali kraju nie powinny się zmniejszyć. Natomiast oszczędności i zmniejszenie kosztów paliw w wytwarzaniu energii pozwoli na pozyskanie środków na niezbędne nowe inwestycje i ograniczenie wzrostu cen energii.

2. Wpływ na sektor przedsiębiorstw

Realizowany w elektrociepłowniach proces wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w kogeneracji ze swojej natury przyczynia się do znaczącej oszczędności paliw pierwotnych, a to z kolei sprzyja nie tylko poprawie bezpieczeństwa energetycznego, ale także zmniejszeniu emisji szkodliwych gazów powstających w procesie spalania tych paliw. Elektrociepłownie pełnią również ważną funkcję na lokalnych rynkach

energii, przyczyniając się do zmniejszenia strat przesyłu energii elektrycznej, zwiększenia niezawodności zasilania odbiorców oraz wykorzystania

lokalnych zasobów paliw i energii. Ponadto zwiększenie efektywności wykorzystania paliw pierwotnych przyczynia się do zmniejszenia kosztów zewnętrznych powodowanych przez zanieczyszczenie środowiska, które w przyszłości powinny być uwzględniane w kosztach energii. Dlatego promowanie rozwoju wysokosprawnej kogeneracji powinno przyczynić się do wzmocnienia pozycji rynkowej tych źródeł energii jako efektywnych energetycznie i przyjaznych dla środowiska, pozwalających równocześnie na rozwój nowoczesnych systemów centralnego ogrzewania z dostawą ciepła, bez zagrożeń dla użytkowników i otoczenia. W kolejnych latach należy zatem oczekiwać stopniowej poprawy kondycji ekonomicznej źródeł energii bazujących na wykorzystywaniu wysokosprawnej kogeneracji, szczególnie w warunkach stale rosnących cen paliw kopalnych i ropopochodnych. Wprowadzenie mechanizmów wsparcia dla kogeneracji celem uzyskania rozwoju wytwarzania w wysokosprawnej kogeneracji będzie pozwalało przedsiębiorstwom na modernizację i budowę nowych jednostek kogeneracji. Wypracowanie tych mechanizmów będzie dokonane w ramach podjętych prac nad określeniem krajowego potencjału kogeneracji i oceny kosztów jej rozwoju oraz określenie kierunków i zakresu rozwoju. Koszty rozwoju kogeneracji powinny być porównywalne do kosztów modernizacji i rozwoju innych źródeł energii niezbędnych dla pokrycia zapotrzebowania kraju na energię i ciepło użytkowe.

3. Wpływ na sektor rządowy i samorządowy

Projekt ustawy jest implementacją do krajowego porządku prawnego dyrektywy nakładającej na Państwa Członkowskie dodatkowe obowiązki w zakresie analizy krajowego potencjału dla wysokosprawnej kogeneracji, oceny postępów w zwiększaniu jej udziału w wytwarzaniu energii elektrycznej i ciepła oraz corocznego obowiązku składania raportów

z danymi statystycznymi o krajowej produkcji energii elektrycznej i ciepła w kogeneracji, efektywności tego procesu i zużywanych paliwach. Wprowadzenie tą ustawą obowiązku wydawania gwarancji pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnym skojarzeniu jest jednocześnie nałożeniem dodatkowego zakresu obowiązków dla URE. Jednak dla wypełnienia tych nowych obowiązków w sektorze rządowym nie zachodzi konieczność tworzenia nowych struktur, a jedynie dostosowanie i ewentualna rozbudowa już istniejących, co będzie wymagać odpowiedniego wzmocnienia kadrowego zespołów realizujących powstałe nowe zadania. Liczba jednostek, dla których będą wydawane świadectwa pochodzenia, jest mniejsza o połowę niż w przypadku działającego już systemu wydawania świadectw pochodzenia dla odnawialnych źródeł energii. Urząd Regulacji Energetyki posiada już doświadczenie w tym zakresie, co powinno ułatwić wprowadzenie podobnego systemu dla kogeneracji.

Należy oczekiwać, że wejście w życie nowych regulacji wsparcia kogeneracji stanie się pozytywnym impulsem dla samorządów szczebla wojewódzkiego i gminnego w podejmowaniu przez nie inicjatyw na rzecz rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego w zakresie energetyki i ciepłownictwa, szczególnie związanych z poszukiwaniem efektywnych rozwiązań wykorzystania lokalnych surowców energetycznych oraz rozwojem usług multimedialnych.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Projektowana ustawa nie zawiera przepisów, które w bezpośredni sposób wpływałyby na rynek pracy. Jednakże rozwój lokalnych inicjatyw budowy i przebudowy źródeł ciepła z wykorzystaniem technologii kogeneracji, w tym również z zastosowaniem jednostek mikro- i minikogeneracji oraz rozwój zużycia gazu ziemnego, może prowadzić do korekt struktury zatrudnienia na rynkach lokalnych, w szczególności w branży energetycznej i związanych z nią usługach.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki

Projektowane w ustawie regulacje powinny pośrednio wpływać na wzrost konkurencyjności gospodarki przez poprawę efektywności energetycznej oraz zmniejszenie uciążliwości energetyki dla środowiska naturalnego z tytułu obniżenia zużycia paliw. W zależności od ustaleń poziomu obowiązku pozyskania i umorzenia świadectw pochodzenia i jednostkowej opłaty zastępczej może wystąpić w pierwszym okresie wprowadzania tych rozwiązań wzrost kosztów związany z uzyskaniem świadectw

pochodzenia lub uiszczenia opłaty zastępczej i cen energii elektrycznej dla odbiorców końcowych, w przypadku gdy wielkość obowiązku będzie ustalona na nieco wyższym od poziomu możliwej podaży świadectw pochodzenia, a spadek cen energii będzie niewystarczający dla zrekompensowania dodatkowych kosztów obowiązku. W następnych latach powinien nastąpić spadek cen energii elektrycznej, gdy poziom obowiązku będzie zbliżony do liczby wydanych świadectw pochodzenia i powstanie większa podaż świadectw pochodzenia w związku ze wzrostem ilości energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji w stosunku do ustalonego poziomu obowiązku ich pozyskania i umorzenia oraz tworzeniem warunków dla konkurencji. Niemniej innym istotnym czynnikiem w pierwszym okresie będzie możliwość spełnienia przez wytwórców energii w kogeneracji warunków pomiarów energii i paliw dla uzyskania potwierdzenia przez jednostki badawcze danych wytworzenia energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji, uzasadniających wydanie świadectwa pochodzenia z kogeneracji, i uzyskaniem przychodów ze świadectw pochodzenia z kogeneracji. W sytuacji dużych potrzeb inwestycyjnych w energetyce, dla zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii dla gospodarki w najbliższych latach dodatkowe środki uzyskane przez wytwórców ze świadectw pochodzenia z kogeneracji będą mogły być przeznaczone na rozwój źródeł wytwarzania w kogeneracji. Projekt wpłynie również korzystnie na rozwój badań w zakresie nowych technologii kogene-

racyjnych w wyniku zaangażowania jednostek badawczych i laboratoriów do procesu wydawania świadectw pochodzenia z kogeneracji.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Przepisy ustawy nie zawierają bezpośrednio odniesień do poszczególnych regionów, jednakże ze względu na spodziewaną stymulację

w zakresie modernizacji i rozwoju źródeł wykorzystujących technologię kogeneracji oraz mikro- i minikogeneracji, dążenie do zwiększenia energetycznego wykorzystywania lokalnych źródeł paliw i energii w ramach rozwoju przedsięwzięć partnerstwa publiczno-prywatnego w obszarze energetyki i ciepłownictwa przez tworzenie gminnych, międzygminnych lub regionalnych przedsiębiorstw multienergetycznych oraz rozwój wykorzystania gazu ziemnego, przepisy tej ustawy powinny pozytywnie

wpływać na gospodarczą i społeczną sytuację regionów w wieloletniej perspektywie.

7. Skutki ekologiczne wdrożenia ustawy

W procesie spalania paliw wykorzystywanych w energetyce, przy oddzielnym wytwarzaniu energii elektrycznej i ciepła, występuje znacząca emisja do atmosfery dwutlenku węgla, tlenków azotu, dwutlenku siarki i pyłu. Natomiast proces kogeneracji ze swojej natury przyczynia się do oszczędności paliw, co sprzyja odpowiedniemu zmniejszeniu emisji szkodliwych gazów. W 2004 r. w wyniku stosowania kogeneracji uzyskano, obliczoną zgodnie z metodologią określoną w dyrektywie, oszczędność paliw w przeliczeniu na węgiel kamienny w wysokości ok. 3 463 tys. ton. Również rozwój wykorzystania gazu ziemnego zmniejsza zanieczyszczenie środowiska. Dlatego

bezpośrednie korzyści ekologiczne, jakie wiążą się z wdrożeniem przepisów tej ustawy, to zmniejszenie emisji tych szkodliwych substancji do atmosfery, co w skali nie tylko naszego kraju będzie bardzo pożądanym efektem na drodze dążenia do poprawy stanu środowiska naturalnego. Oszczędności emisji dwutlenku węgla powstałe dzięki produkcji w kogeneracji w istniejących w Polsce instalacjach wynoszą ok. 7 mln ton. Oszczędność ta może wzrosnąć 3-krotnie dzięki pełnemu wykorzystaniu potencjału rozwoju kogeneracji w kraju, co istotnie wpłynie na koszty zewnętrzne i poprawę stanu środowiska i zdrowia ludności.

10/31zb